

C-948/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****Beérkezés napja:**

2019. december 31.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. december 30.

A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél (kérelmező):

UAB „Manpower Lit”

A többi fél az eljárásban (ellenérdekű felek):

E. S.

M. L.

M. P.

V. V.

R. V.

Az alapeljárás tárgya

Valamely kölcsönvevő vállalkozás által kölcsönzött, illetve állandó jelleggel foglalkoztatott munkavállalók azonos díjazásáról szóló anyagi jogi szabályok értelmezésének és alkalmazásának megvizsgálására irányuló felülvizsgálati kérelem.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

A kérelmet az eljáró bíróság az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése alapján nyújtotta be, és abban a munkaerő-kölcsönzés keretében történő munkavégzésről

szóló, 2008. november 19-i 2008/104/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 327., 9. o.; a továbbiakban: 2008/104 irányelv) 1. cikke (2) és (3) bekezdésének, valamint 5. cikke (1) bekezdésének értelmezését kéri.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Hogyan kell értelmezni a 2008/104 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő „közvállalkozás” fogalmát? A 2008/104 irányelv értelmében „közvállalkozásnak” tekintendők-e az olyan európai uniós ügynökségek, mint a [Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE)]?

2. A 2008/104 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének értelmében mely szervezetekre (a munkaerő-kölcsönzőre, a kölcsönvevő vállalkozásra, legalább egyikükre, esetleg mindkettőre) vonatkozik az a feltétel, hogy gazdasági tevékenységet kell folytatniuk? Az EIGE tevékenységi és működési területeit, amelyeket a 2006. december 20-i 1922/2006 európai parlamenti és tanácsi rendelet 3. és 4. cikke határoz meg, a 2008/104 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése szerinti értelemben meghatározott (értelmezett) gazdasági tevékenységeknek kell-e tekinteni?

3. Értelmezhető-e úgy a 2008/104 irányelv 1. cikkének (2) és (3) bekezdése, hogy az alapján nem tartoznak az irányelv hatálya alá azok a munkaerő-kölcsönző vagy kölcsönvevő köz- és magánvállalkozások, amelyekre nem vonatkoznak az irányelv 1. cikkének (3) bekezdésében szereplő jogviszonyok és nem folytatnak az irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében említett gazdasági tevékenységeket?

4. Teljes mértékben alkalmazandók-e a 2008/104 irányelvnek a kölcsönzött munkavállalókra vonatkozó alapvető munka- és foglalkoztatási feltételekről szóló 5. cikke (1) bekezdésének rendelkezései, különösen a díjazás vonatkozásában, az Európai Unió azon ügynökségeire, amelyeknél különös uniós munkajogi szabályok alkalmazandók, továbbá amelyek az EUMSZ 335. cikk és EUMSZ 336. cikk hatálya alatt állnak?

5. Sérti-e az EUMSZ 335. cikk és EUMSZ 336. cikk alapján létrehozott uniós intézmény igazgatási autonómiájának elvét, valamint az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzatában a bérek kiszámítására és kifizetésére meghatározott szabályokat az a tagállami jogszabály (a litván munka törvénykönyve 75. cikke), amely a 2008/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseit úgy ülteti át, hogy az a kölcsönzött munkavállalókat igénybe vevő összes vállalkozásra vonatkozik?

6. Tekintettel arra, hogy minden olyan munkakör (feladatkör), amelyre az EIGE közvetlenül vesz fel munkavállalókat, olyan feladatok ellátását igényli, amelyet kizárólag az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzata alapján foglalkoztatott munkavállalók láthatnak el, a kölcsönzött munkavállalók vonatkozó munkaköre (feladatköre) tekinthető-e a 2008/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdése értelmében véve „az adott állásnak”?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

EUMSZ 335. cikk és EUMSZ 336. cikk

A 2008/104 irányelv (12) preambulumbekzdése, 1. cikkének (1), (2) és (3) preambulumbekzdése, 2. cikke, valamint 5. cikkének (1) bekezdése

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének létrehozásáról szóló, 2006. december 20-i 1922/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 403., 9. o.) 3. és 4. cikke

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A 2017. július 1-jéig hatályban lévő, 2013. május 1-jei Lietuvos Respublikos įdarbinimo per laikinąjį darbinimą įstatymas (a munkaerő-kölcsönzés keretében történő foglalkoztatásról szóló litván törvény) 2. cikkének 3. és 5. pontja („E törvény általános rendelkezései”), valamint 3. cikke (A munkaerő-kölcsönzésről szóló szerződés megkötése, tartalma és megszűnése”).

A 2017. július 1-jén hatályba lépett LR darbo kodekso (litván munka törvénykönyve; a továbbiakban: munka törvénykönyve), amely 75. cikkének (2) bekezdése a következőket írja elő: „A munkaerő-kölcsönzőnek biztosítania kell, hogy a kölcsönzött munkavállalónak a kölcsönvevő vállalkozás részére végzett munka után járó díjazása elérje azt az összeget, amelyet a kölcsönvevő vállalkozás akkor fizetett volna, ha a kölcsönzött munkavállalót ugyanezen munkára munkaszerződés keretében foglalkoztatta volna, kivéve, ha a határozatlan idejű munkaerő-kölcsönzésről szóló szerződés alapján foglalkoztatott kölcsönzött munkavállaló a kölcsönzött munkaerőként történő munkavégzések közötti időre a munkaerő-kölcsönzőtől díjazásban részesül, és e munkavégzések között fizetett díjazás mértéke megegyezik a kölcsönzött munkaerőként történő munkavégzés során kapott díjazás mértékével. A kölcsönvevő vállalkozás másodlagosan felelős azért, hogy a kölcsönvevő vállalkozás részére végzett munka után járó díjazás elérje azt az összeget, amelyet akkor fizetett volna, ha a kölcsönzött munkavállalót ugyanezen munkára munkaszerződés keretében alkalmazta volna. E kötelezettség teljesítése során a kölcsönvevő vállalkozásnak a munkaerő-kölcsönző kérésére tájékoztatást kell adnia a kölcsönvevő vállalkozás által az azonos kategóriájú munkavállalóknak fizetett díjazásról.”

Az alapeljárás tényállásának és eljárásának rövid bemutatása

- 1 Az alapeljárásban felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél (kérelmező) egy munkaerő-kölcsönzéssel foglalkozó, Litvániában bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, az (UAB) „Manpower Lit” (a továbbiakban: Manpower Lit). Az EIGE, egy kölcsönvevő vállalkozás, ebben az ügyben harmadik személy.

- 2 Az EIGE által 2012-ben meghirdetett, munkaerő-kölcsönzési közbeszerzési eljárásban a „Manpower Lit” nyertes ajánlattevő volt, és olyan szerződést kötött az EIGE-vel, amelynek műszaki leírása általánosságban meghatározta, hogy az EIGE-nek milyen esetekben van szüksége munkaerő-kölcsönzési szolgáltatásokra. A műszaki leírásban szerepeltek a szükséges munkaerő fajtái és kategóriái, valamint egyéb kívánatos követelmények és munkafeltételek. A „Manpower Lit” a közbeszerzési eljárásban meghatározott feltételeknek megfelelően pályázatot írt ki az EIGE igényeinek megfelelő munkákra.
- 3 Az alapeljárás ellenérdekű felei munkaerő-kölcsönzésre irányuló szerződést kötöttek a „Manpower Littel”. A „Manpower Lit” vállalta, hogy megfelelő órabért fizet nekik, amelyet a munkaviszony időtartama alatt kiigazítottak.
- 4 A munkaerő-kölcsönzésre irányuló szerződések értelmében az ellenérdekű felek a munkáltató által kijelölt kölcsönvevő vállalkozás javára végeznek munkát. A munkaerő-kölcsönzésre irányuló szerződésekhez olyan mellékleteket csatoltak, amelyek szerint a kölcsönvevő vállalkozás az EIGE.
- 5 Az ellenérdekű felek munkaerő-kölcsönzésre irányuló szerződése előírta, hogy a szerződések addig maradnak hatályban, amíg az EIGE kölcsönvevő vállalkozás részéről az adott munkakörre vonatkozó megrendelés meg nem szűnik. Az ellenérdekű felek e szerződések keretében különböző feladatokat láttak el az EIGE-nél. 2019. január 1-ével a „Manpower Lit” az összes ellenérdekű féllel felmondta a munkaszerződést.
- 6 Az ellenérdekű felek, mivel úgy vélték, hogy az elmaradt munkabér kifizetésével tartoznak nekik, e hátralékok kifizetése iránti kérelmet nyújtottak be a Darbo ginčų komisijához (munkaügyi viták bizottsága, Litvánia).
- 7 A munkaügyi viták bizottsága a 2008/104 irányelven és a munka törvénykönyve 75. cikkének (2) bekezdésén alapuló 2018. június 20-i határozatával megállapította, hogy a „Manpower Lit” hátrányos megkülönböztetést alkalmazott az ellenérdekű felekkel szemben azért, hogy alacsonyabb munkabért fizetett az ellenérdekű feleknek, mint amit akkor kaptak volna, ha közvetlenül az EIGE alkalmazta volna őket. A munkaügyi viták bizottsága az ellenérdekű felek javára döntött.
- 8 A „Manpower Lit” a munkaügyi viták bizottságának döntésével szemben fellebbezést nyújtott be a Vilniaus miesto apylinkės teismashoz (vilnisi körzeti bíróság, Litvánia). Az említett bíróság 2019. február 20-án a kérelmező keresetét elutasította.
- 9 A „Manpower Lit” a Vilniaus miesto apylinkės teismas (vilnisi körzeti bíróság) határozatával szemben fellebbezést nyújtott be a Vilniaus apygardos teismashoz (vilnisi megyei bíróság, Litvánia). Az említett bíróság a fellebbezést 2019. június 20-i végzésével elutasította.

- 10 A „Manpower Lit” a kérdést előterjesztő bíróságon felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.

A felek lényegi érvei az alapeljárásban

A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél érvei

- 11 A kérelmező azt állítja, hogy a fellebbviteli bíróság tévesen értelmezte és alkalmazta a 2008/104 irányelvet és a munka törvénykönyve 75. cikkének (2) bekezdését. E rendelkezések nem a kölcsönvevő vállalkozás kölcsönzött munkavállalói és saját munkavállalói, hanem kifejezetten az adott állást betöltők (azonos munkát végzők) díjazásának körülményeit hangolja össze. Érvelése szerint az „adott állás” kifejezés nem azonos és nem kezelhető azonosként a „hasonló munkakör” vagy „hasonló feladatkör” fogalmával.
- 12 Az ellenérdekű felek nem csak hogy nem ahhoz hasonló munkát végeztek az EIGE számára, mint annak állandó munkavállalói, de a számukra megállapított képesítési követelmények is jelentősen alacsonyabbak voltak, mint amelyek az állandó munkatársakra vonatkoztak. Ezen felül az uniós tisztviselők jogállása és az ellenérdekű felek jogállása alapvetően eltér, amint a kölcsönvevő vállalkozásnál történő munkavégzésre való felvételre vonatkozó eljárás is más volt.
- 13 Az EIGE a 2008/104 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében nem folytat gazdasági tevékenységet és így az EIGE-re az említett irányelv nem alkalmazandó.
- 14 Az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzata és az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) nem alkalmazhatók az ellenérdekű felekre (mint kölcsönzött munkavállalókra), mivel nem uniós tisztviselők vagy egyéb alkalmazottak. Az ellenérdekű felek által betöltött munkakörök nem hasonlíthatók az EIGE állandó munkatársainak munkaköréhez.

Az alapeljárásban harmadik személyként résztvevő EIGE alapvető érvei

- 15 A 2008/104 irányelv 5. cikkének és a megfelelő nemzeti jog alkalmazásakor a bíróságoknak meg kell vizsgálniuk, hogy a 2008/104 irányelv alkalmazása hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjazás tekintetében nem sért-e más uniós jogi rendelkezéseket. A Bíróság számos alkalommal megállapította, hogy a nemzeti bíróságoknak kell eldönteniük, hogy egy adott munkáltató állami szerv-e, valamint hogy az uniós munkajogi rendelkezések alkalmazhatók-e az említett munkáltatóra.
- 16 Az uniós jogi rendelkezésekkel összeegyeztethetetlen, hogy a díjazással kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés tilalmát és annak valamely uniós

ügynökségre való alkalmazhatóságát a bíróságok értelmezzék, még ha az a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a piacon való tágabb alkalmazása érdekében történik is.

- 17 Az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, az 1296/2013/EU, az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU, az 1304/2013/EU, az 1309/2013/EU, az 1316/2013/EU, a 223/2014/EU és a 283/2014/EU rendelet és az 541/2014/EU határozat módosításáról, valamint a 966/2012/EU, Euratom rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. július 18-i (EU, Euratom) 2018/1046 európai parlamenti és tanácsi rendelet megtiltja a feladatok olyan személyekre való átruházását, akik nem a személyzeti szabályzat keretében végzik munkájukat. Az EIGE egy olyan közjogi foglalkoztató, amely az EUM-Szerződésben és a személyzeti szabályzatban meghatározott különös jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik, továbbá a bevételeire és kiadásaira vonatkozó szabályokat az említett 2018/1046 rendelet határozza meg.

Az ellenérdekű felek érvei

- 18 A munka törvénykönyve 75. cikke (2) bekezdésének értelmezését illetően a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által képviselt álláspont megalapozatlan, mivel az említett rendelkezés értelmében a kölcsönzött munkavállaló díjazási szintje ahhoz a díjazáshoz kapcsolódik, amelyet egy adott kölcsönzött munkavállalónak akkor fizetnének, ha a kölcsönvevő saját munkavállalójaként dolgozna, nem pedig a kölcsönvevő vállalkozás javára munkát végző más, konkrét kölcsönzött munkavállalóknak fizetett díjazáshoz. Ezért annak eldöntése során, hogy mi minősül a kölcsönzött munkavállalók megfelelő díjazásának, az ilyen munkavállalókat nem az azonos munkakörben közvetlenül foglalkoztatott más (saját) munkavállalókkal kell összehasonlítani, hanem meg kell határozni, hogy az adott kölcsönzött munkavállaló ugyanazon munkáért, mint amelyet kölcsönzött munkavállalóként végez, milyen mértékű díjazásban részesülne, ha közvetlenül foglalkoztatnák.
- 19 A munka törvénykönyve 75. cikkének (2) bekezdésében a kölcsönzött munkavállalók jogai védelmére meghatározott garanciákat az Európai Unióban egységesen szabályozzák. Az uniós intézmények gyakorlata megerősíti, hogy az Európai Unió által létrehozott intézményekben a kölcsönzött munkavállalók díjazását a 2008/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében szereplő szabállyal összhangban határozzák meg, amely szabály a munka törvénykönyve 75. cikke (2) bekezdésének felel meg.
- 20 A jelen ügyben a jogvita tárgya nem tartozik az uniós jog hatálya alá. A jogvita a nemzeti jog hatálya alá tartozik, és így nincs szükség az uniós jog értelmezésére.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid összefoglalása

- 21 A kérdést előterjesztő bíróság azt állítja, hogy az alapeljárásban szereplő jogvita lényegében azon kérdés vonatkozásában merült fel, hogy a kölcsönzött munkavállalók és a kölcsönvevő vállalkozás által közvetlenül alkalmazott munkavállalók egyenlő bánásmódjáról szóló, a 2008/104 irányelv 5. cikkében meghatározott és a nemzeti jogba átültetett rendelkezések alkalmazandók-e az alapeljárásokban szereplő helyzetre, figyelembe véve, hogy kölcsönvevő vállalkozás az EIGE, egy európai uniós ügynökség.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróságnak foglalkoznia kell a 2008/104 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kritériumok alkalmazásáról szóló kérdéssel. Az említett rendelkezés értelmében az irányelv minden olyan, gazdasági tevékenységet folytató köz- és magánvállalkozásra vonatkozik, amely munkaerőt kölcsönöz, illetve kölcsönzött munkaerőt vesz igénybe, függetlenül attól, hogy a vállalkozás nyereségérdekelte-e. A nemzeti bíróság e rendelkezés két vonatkozásának egyértelműsítését kéri: a „közvállalkozás”, valamint azon szerv (vagy szervek) fogalmának pontos jelentése, amely(ek)re az említett rendelkezésben szereplő, a gazdasági tevékenység folytatásáról szóló kritérium vonatkozik. E vonatkozások egyértelművé tételével megválaszolható az a kérdés, hogy az EIGE a 2008/104 irányelv hatálya alá tartozik-e.
- 23 A „közvállalkozás” fogalmát illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a 2008/104 irányelv egyes nyelvi változatainak (angol, francia és lengyel) megvizsgálásából az derül ki, hogy az irányelv litván nyelvi változatában használt kifejezés [„valstybinė įmonė”] jelentésében eltér a többi, fent említett nyelvi változatban szereplőtől, amelyekben a kifejezés tágabb jelentésű és az „állami szerv” kifejezéshez áll közelebb.
- 24 Ami a „gazdasági tevékenység folytatásáról” szóló kritériumot illeti, nem teljesen egyértelmű, hogy ez mely szervekre alkalmazandó, vagyis i. kizárólag a kölcsönvevő vállalkozásra alkalmazandó; ii. a munkaerő-kölcsönző és kölcsönvevő köz- és magánvállalkozásokra alkalmazandó, amelyek legalább egyike „gazdasági tevékenységet folytat”; vagy iii. ezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy a munkaerő-kölcsönző és a kölcsönvevő vállalkozásnak is „gazdasági tevékenységet” kell folytatnia.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság szerint úgy tűnik, hogy a 2008/104 irányelvet nem úgy kell értelmezni, hogy a kölcsönvevő vállalkozásnak kötelezően „gazdasági tevékenységet” kell folytatnia, és hogy ez a kérdés a tagállamok kizárólagos mérlegelési jogkörébe tartozik. Mindazonáltal a Bíróságnak értelmeznie kell ezt a kritériumot.
- 26 Tekintettel arra, hogy: a) az irányelv a közvállalkozásokra (állami szervekre) is alkalmazandó; b) a litván jog a tagállamoknak biztosított mérlegelési jogkör gyakorlása keretében nem tesz kivételt az irányelv alkalmazását illetően azon szervek esetében, amelyek nem folytatnak gazdasági tevékenységet; c) nem

kétséges, hogy a munkaerő-kölcsönző „gazdasági tevékenységet folytat”; d) a 2008/104 irányelvben nem szerepel olyan kivétel, amely lehetővé tenné, hogy a hatálya ne terjedjen ki az olyan helyzetekre, ahol a kölcsönvevő vállalkozás közsférában tevékenykedő szervezet, ideértve az uniós ügynökségeket is; e) a 2018/104 irányelvben nem szerepel olyan kivétel, amely lehetővé tenné, hogy az ilyen szerveknél dolgozó kölcsönvett munkavállalókkal szembeni egyenlő bánásmód elvének alkalmazását mellőzzék, a kérdést előterjesztő bíróság első olvasatban megállapítja, hogy nem tűnik indokoltnak kizárni a 2008/104 irányelv és az azt érvényre juttató nemzeti jogszabály hatálya alól az alapeljárásban felmerült helyzetet, és semmi nem indokolja azt sem, hogy mellőzzék az említett jogszabályok által a kölcsönvett munkavállalóknak biztosított védelem alkalmazását.

- 27 Hivatkozva a 2016. november 17-i Betriebsrat der Ruhrlandklinik gGmbH ítélet, C-216/15, EU:C:2016:883 46. pontjára, valamint az ezen ítéletben hivatkozott, 2010. november 11-i Danosa ítélet, C-232/09, EU:C:2010:674, 40. pontjában szereplő pontosításokra, a nemzeti bíróság afelé az álláspont felé hajlik, hogy az uniós ügynökségeket nem kell kizárni a hatály alól.
- 28 Tekintettel a 2008/104 irányelv tartalmára és érdemi rendelkezéseire, a megfelelő ügyintézés elve azt kívánna meg, hogy az irányelv kifejezetten rendelkezzen arról a lehetőségről, hogy az irányelvet végrehajtó tagállamok olyan kivételeket tehetnek, hogy az olyan szervek esetében, mint az EIGE, mellőzzék az irányelv vagy az egyenlő bánásmódot előíró megfelelő rendelkezés alkalmazását. Egy konkrét kivételre példaként a nemzeti bíróság az irányelv 1. cikkének (3) bekezdését idézi, azonban arra a következtetésre jut, hogy sem az irányelv, sem pedig a nemzeti jog szövege nem indokolja, hogy a szóban forgó kivételt és a gazdasági tevékenység folytatásának kritériumát összekapcsolják. Ezenfelül a kivételeket főszabály szerint nem kiterjesztően értelmezik.
- 29 Észszerűnek tűnik az az álláspont, miszerint a 2008/104 irányelv elfogadásakor a jogalkotó az olyan kölcsönvevő vállalkozásokra is gondolt, mint az EIGE, valamint figyelembe vette a finanszírozásuk különös vonásait, és összehangolta az irányelv rendelkezéseit a többi uniós jogi rendelkezéssel.
- 30 A közsféra kifinomult felvételi és elbocsátási eljárásai részben megerősítik az állami szervek tevékenységeinek stabilitását és függetlenségét, amelyek különösen fontosak a közsféra működéséhez. Ugyanakkor a fent említett alakiságok nem kívánatos következményekkel járhatnak, mint például munkaerőhiány a munkateher hirtelen növekedése esetén. A munkaerő-kölcsönzés egy olyan hasznos eszköz, amely hozzájárul e probléma megoldásához. A fenti megfontolások tükrében az egyenlő bánásmód olyan szervekre való alkalmazásának mellőzése, mint például az EIGE, a munkaerőpiacon a szóban forgó szerveknek a magánszférában tevékenykedő munkáltatókkal szembeni versenyképességének csökkenéséhez vezethet.